

2023-03-01

Till
Stadsbyggnadskontoret
stadsbyggnadskontoret@stockholms.se

Yttrande över detaljplan för Karlsviks strand, del av fastigheten Farsta 2:1 m.fl. i stadsdelarna Farsta och Larsboda, Dp 2012-13613

Stockholms Naturskyddsförening (nedan föreningen) ger nedan sina synpunkter på aktuell detaljplan.

Sammanfattning:

Detaljplanen avstyrks i sin helhet

Detta är ett detaljplaneförslag med stor negativ miljöpåverkan där kommunen underskattat de många negativa effekterna för miljö och hälsa

Samtliga av kvarteren innehar allvarliga problem, men särskilt kvarter A och C måste utgå helt Skolan och de två förskolorna är inte bra placerade då det blir ett oacceptabelt stora direkta och indirekta effekter på de äldre ädellövskogen

Kommunen bör fokusera på att förtäta i Farsta Centrum där det går att bebygga stora parkeringsplatser nära tunnelbanan, området vid Mårbackagatan går också att bygga på Hanteringen av dagvattnet regleras överhuvudtaget inte i plankartan, vilket strider mot PBL Gällande bullerkrav uppfylls inte för stora delar av bebyggelsen och att detaljplanen saknar bestämmelser om skydd mot trafikbuller

Både skolan och förskolan är bullerstörda och har för små skolgårdar enligt Boverkets rekommendationer

Det finns flera exempel på planbestämmelser som inte har stöd i plan- och bygglagen

Det finns flera exempel på att detaljplanen strider mot miljöbalken

Detaljplanen strider mot översiktsplanen och strategin i Tyngdpunkt Farsta

Regional grönstruktur påverkas starkt negativt vid exploatering i naturmiljön inom aktuell detaljplan Miljökonsekvensbeskrivningen innehåller brister och svagheter

Artskyddsutredningen innehar luckor

Gamla ädellövskogsbestånd är att betrakta som ekologiskt särskilt känsliga

Klart tveksamt om dispens kan ges för strandskyddet

Stor brist att få föreningar från civilsamhället deltog i samrådet

Planförslaget avvisas i sin helhet

Föreningen har granskat aktuellt planförslag och kan konstatera att detaljplanen är synnerligen dåligt utformad sett till platsens förutsättningar och kvaliteter. Därutöver finns ett flertal brister kopplade till detaljplanen. Planarbetet präglas av en orimligt optimistisk syn på detaljplanens inverkan på platsen, d.v.s. kommunen har kraftigt underskattat de negativa effekterna på miljö och hälsa som kommer i spåren av ett färdigställd av aktuell detaljplan.

Detaljplanen tar oacceptabelt mycket värdefull natur i anspråk och därutöver så bedömer föreningen att det är en överhängande risk att kvarstående naturmark kommer att utsättas för mycket allvarliga indirekta effekter. De indirekta effekterna kommer att förvandla kvarvarande ädellövskog till mer av en anpassad parkmark med stort slitage. Att betydande delar av den kvarvarande ädellövskogen blir skolgård och

förskolegård förstärker de negativa miljöeffekterna ytterligare, vilket i det här fallet är ett stort problem då ädellövskogen vid Drevviken är mycket viktig och ingår i en redan mycket sårbar regional grönstruktur.

Placeringen av huskroppar, skola och förskolor nära Nynäsvägen är problematiskt ur hälsosynpunkt för barn och vuxna p.g.a. en ständig bullermatta från trafiken. Detta gör detaljplanen än mindre lämplig att genomföra i sin nuvarande form.

Kommentar om respektive delområde i planförslaget

Nedan kommenterar föreningen de olika huskvarteren samt förskolor, skola och parkeringsgarage.

Kvarter A

Exploateringen inom kvarter A kan inte accepteras, med undantag för de husförslag som ligger närmare Nynäsvägen. Den mark som påverkas av kvarter A innehåller både naturvärde klass 2, högt naturvärde och naturvärde klass 3 påtagligt naturvärde. På platsen finns alltså ekologisk känslig ädellövskog med många skyddsvärda träd och några särskilt skyddsvärda träd.

Förskola samt förskolegård invid kvarter A

Förslaget att placera en förskola mitt inne i den ekologisk känslig ädellövskogen är mycket olämpligt. Förskolan i sig tar en del yta och att dra in infrastruktur innebär stor markpåverkan. Mycket stor risk finns att skyddsvärda träd och särskilt skyddsvärda träd döms ut som riskträd direkt eller inom en ganska kort tidshorisont på eller intill förskolegården. Toleransnivån är låg på en förskolegård för träd som kan innebära någon som helst risk.

Kvarter B

Exploateringen inom kvarter B kan delvis accepteras. Det är bra att det den nuvarande Perstorpsvägen nyttjas som byggyta, helt i linje med att använda redan ianspråktagen mark. Det finns risker med en indirekt påverkan på ädellövsmiljön genom att hus som står tätt inpå nuvarande brynzon kan innebära trädfällningar, ett antal skyddsvärda träd står riskabelt till. Det är inte acceptabelt att avverka de särskilt skyddsvärda träden i samband med exploateringen, självklart ska dessa träd kunna inpassas så de blir en del av parkmarken runt husen. Det finns goda chanser att dessa ekar kan leva många år till och de gör stor nytta för biologisk mångfald. Ifall de har svagheter kan detta förebyggas. Se exempelvis en väldigt värdefull ek som står vid Manillaskolan på Södra Djurgården precis intill vägen. Denna ek får stå kvar då den har fått förebyggande förstärkningar som motverkar att den utgör en risk.

Förskola samt förskolegård invid kvarter B

Det är förvisso bra att det stora transformatorhuset rivs för annan byggnation, dock är det tydligt att den ekologisk känsliga ädellövskogen ska upplåtas som förskolegård. Det är mycket problematiskt att öppna upp ädellövskogen i mitten och föra in diverse artificiella installationer. Slitaget blir enormt och det kommer naturligtvis få starkt negativ inverkan på naturvärdena. Det är således inte acceptabelt att lägga en förskola här då det inte finns en lämplig yta för en förskolegård. Mycket stor risk finns att skyddsvärda träd och särskilt skyddsvärda träd döms ut som riskträd direkt eller inom en ganska kort tidshorisont på eller intill förskolegården. Toleransnivån är låg på en förskolegård för träd som kan innebära någon som helst risk.

Kvarter C

Exploateringen inom kvarter C kan inte accepteras. Denna exploatering innebär att den betydande del av nordvästra delen av ädellövsmiljön försvinner. Att naturvärde klass 3 påtagligt naturvärde försvinner på denna plats är mycket problematiskt. Platsen ligger i en väldigt känslig del av denna skogsmiljö då spridningssambandet för arter mellan skogsmiljön norr och söder Hökarängsbadets försvagas påtagligt. I denna känsliga del återfinns också minst ett värdefullt träd och minst ett särskilt värdefullt träd som kommer att avverkas. Det finns därutöver risker med en indirekt påverkan på ädellövsmiljön genom att hus som står tätt inpå nuvarande brynzon kan innebära trädfällningar.

Skolbyggnad samt skolgård

Platsen rymmer möjligen en mindre skolbyggnad men det är inte acceptabelt att låta större delen av skolgården kollidera med ädellövsmiljön. Platsen är därmed för snålt tilltagen, d.v.s. omständigheterna talar emot att klämma in en skola på denna plats. Skolgårdsmiljöer idag innebär utplacering av diverse artificiella installationer och slitaget blir enormt. Värdefull undervegetation bestående av marksvampar och flora kommer slås ut till stor del i området kring skolan. Asfaltering eller plastgräsmattor är vanligt för att hantera slitage i skolgårdsmiljöer, vilket inte är lämpligt att föra in där det idag är naturmark. Risken bedöms som mycket hög att naturvärdena påverkas klart negativt i området kring skolan. Mycket stor risk finns att flera av de skyddsvärda träden och särskilt skyddsvärda träden döms ut som riskträd direkt eller inom en ganska kort tidshorisont. Toleransnivån är låg på en skolgård för träd som kan innebära någon som helst risk.

Kvarter D

Exploateringen inom kvarter D kan delvis accepteras om en större huskropp förläggs närmare gatan på den mark som till stora delar är störd redan. Nuvarande förslag i kvarter D tar allt för mycket naturmark i anspråk som innehåller naturvärde klass 2, högt naturvärde. Ekmiljön här bör inte påverkas mer än marginellt.

Kvarter E

Exploateringen inom kvarter E kan accepteras. Här är naturvärdena betydligt lägre. Det borde dock prövas att förlägga skolan med skolgård på denna gräsyta.

Parkeringshus

Exploateringen för P-hus kan inte accepteras. Skogsmiljön innehåller naturvärde klass 2, högt naturvärde samt naturvärde klass 3 påtagligt naturvärde. Det är helt fel att upplåta sådan här naturmark för ett parkeringshus, d.v.s. det är helt oförenligt med miljöbalkens krav på hushållning av mark och vatten. Parkeringsfrågan måste kunna gå att lösa på ett betydligt mindre miljöpåverkande sätt.

Det finns bättre platser att bygga på

Nedan presenterar föreningen två platser som är betydligt bättre platser för exploatering än aktuell detaljplan.

Området kring Farsta C

Enbart de stora p-platserna runt Farsta C uppgår till nästan en fyra hektar stor yta. Att fokusera på de centrala delarna av Farsta borde naturligtvis ha störst prioritet, anser föreningen. Här finns:

- stora hårdgjorda ytor
- närhet till tunnelbana och bussanslutning till ett flertal busslinjer
- närhet till diverse affärer
- närhet till service och kultur

Att förtäta Farsta C ligger helt i linje med översiktsplanens planeringsinriktningar, d.v.s. även planeringsinriktningen i kapitlet Gröna och vattennära stad följs.

Området norr om Mårbackagatan i Larsboda

De stora p-platserna vid f.d. Telia täcker en yta på dryga 3 hektar. Det är en bit ifrån Farsta C, men ändå bör denna plats ha större prioritet än att göra ytterligare omfattande exploateringar vid Drevviken. Här finns:

- stora hårdgjorda ytor
- potential att göra området mer av blandad bebyggelse
- tillgång till buss

Att förtäta området norr om Mårbackagatan i Larsboda ligger helt i linje med översiktsplanens planeringsinriktningar, d.v.s. även planeringsinriktningen i kapitlet Gröna och vattennära stad följs.

Dagvattenhantering och MKN

Hanteringen av dagvattnet regleras överhuvudtaget inte i plankartan annat än med planbestämmelse om vegetationstak vilket, är en bestämmelse som inte har stöd i PBL. Detaljplanens utformning

garanterar inte en säker dagvattenhantering och därmed inte heller en påverkan på miljökvalitetsnormerna för Drevviken.

Buller

Den planerade bebyggelsen är kraftigt bullerstörd från Nynäsvägen. Gällande bullerkrav uppfylls inte för stora delar av bebyggelsen och att detaljplanen saknar bestämmelser om skydd mot trafikbuller.

Skola och förskola

Både skolan och förskolan är bullerstörda och har för små skolgårdar enligt Boverkets rekommendationer. Planbeskrivningen innehåller ingen redogörelse för avvägningen av barnens intresse av en god miljö mot exploateringsintressen av bostäder enligt Barnkonventionen.

Planbestämmelser som inte har stöd i plan- och bygglagen

Gestaltungsriktlinjerna i planbeskrivningen har införts som planbestämmelser vilket medfört att detaljplanen innehåller en mängd planbestämmelser som inte uppfyller plan- och bygglagens krav på tydlighet och/eller inte har stöd i PBL. Exempel se nedan.

Planbestämmelser som inte har stöd i PBL

I gränsen mellan torget och gatan har angetts en bestämmelse om in- och utfartsförbud. I detaljplan kan bara utfartsförbud regleras och bara från kvartersmark till allmän plats, inte som mellan två allmänna platsmarker.

Tak ska utföras som platta vegetationstak, undantaget där takterass anordnas

Planbestämmelser som inte uppfyller PBLs krav på tydlighet

Planbestämmelserna är otydliga och godtyckliga och omöjliga att leva upp till och hantera vid en bygglövsansökan.

Under Utformning:

Lokaler för centrumändamål ska ges ett öppet och välkomnande uttryck med tydliga entréer... Gemensamma bostadsentréer ska vara tydligt markerade och uppglasade med mått som medger utrymme för att mötas och stanna upp utan att hindra passage.

Tegel ska vara av god kvalitet med hög taktilitet och sättas på ett sätt som drar nytta av tegelstens potential för att skapa variation, dekoration och relief i fasaden.

Trä ska vara massivt, av god kvalitet och användas på ett sätt som skapar variation och dekoration i fasaden.

Betong ska vara av god kvalitet och gjutas med hög precision.

Bottenvåningarna ska utföras med högre grad av detaljering.

Sockelvåning ska utföras med en öppen och välkomnande karaktär

Täta fasaddelar i bottenvåning ska utföras med en högre grad av detaljering än ovanliggande våningar, exempelvis i form av skiftande reliefverkan, varierad sättning eller ytbehandling av tegel.

Bottenvåningen ska ha ett öppet uttryck med generösa glaspazier.

Tydliga, välkomnande och uppglasade entréer..

Förskolan ska i sitt utförande hämta inspiration från intilliggande campingstugeområde avseende färgsättning och materialets uttryck.

Bottenvåningarnas nordöstra, sydöstra och norra fasad ska utföras med en högre grad av detaljering och arkitektonisk omsorg och vid parkeringshuset även ges en öppen karaktär med generösa glaspazier och välkomnande entréer.

Under Skydd mot störning:

Byggnader och fyllningar som placeras ovan lera ska utföras med grundläggning och eller skydd mot framtida sättningar. Planbestämmelsen är omöjlig att uppfylla då det är oklart vad som innebär skydd mot framtida sättningar och vilka framtida sättningar som avses.

Detaljplanen strider mot översiktsplanen och strategin i Tyngdpunkt Farsta

Föreningen anser att aktuellt detaljplaneförslag *inte* är förenlig med översiktsplanens skriftliga planeringsinriktning. Det framgår mycket tydligt i kapitlet Gröna och vattennära stad (sid. 89) att översiktsplanen bygger på en planeringsinriktning som anger följande:

"En livskraftig grön infrastruktur och blåstruktur med rik biologisk mångfald ska upprätthållas och stärkas. Funktioner med regional betydelse för den biologiska mångfalden ska särskilt beakta".

Stadsbyggnadskontoret nämner inget om denna planeringsinriktning i planbeskrivningen (sid. 8) under rubriken "Tidigare ställningstaganden", trots att denna planeringsinriktning i högsta grad är just ett tidigare ställningstagande som också innebär konkreta effekter ute i kommunen.

Konsekvenserna av aktuell detaljplan bidrar till att en livskraftig grön infrastruktur *inte* kan upprätthållas utmed en känslig passage. Effekten blir alltså en kraftig försvagning av den spridningszon som går i strandskogen ut med Drevviken. Föreningen vill här påpeka att aktuell spridningskorridor har just en *regional betydelse* för den biologiska mångfalden, vilket motiveras mer under rubriken "Regional grönstruktur påverkas starkt negativt".

I översiktsplanens kapitlet Gröna och vattennära stad (sid. 88) betonas följande:

"Den biologiska mångfalden är delvis beroende av större sammanhängande naturområden, så kallade kärnområden, sammanbundna med väl fungerande spridningszoner. Stockholms stad har kunskapsunderlag för dessa kärnområden och de spridningszoner och livsmiljöer som är viktiga för att behålla Stockholms rika växt och djurliv, den så kallade gröna infrastrukturen".

Föreningen vill här påkalla särskilt uppmärksamhet gällande översiktsplanens specificerade ordval: "*väl fungerande spridningszoner*". Spridningszoner ska inte bara fungera på med minsta möjliga marginal för arter, de ska fungera väl. Bakom ordet "*väl*" ligger faktiskt en större kontext som innebär att sårbara delar i spridningszoner ska fredas helt från exploatering, ty annars fungerar inte spridningszonen väl. Mot bakgrund av att befintliga spridningszoner i Stockholms redan är decimerade p.g.a. tidigare negativ påverkan så är behovet stort av reella förstärkningar, ytterligare negativ påverkan är alltså mycket negativt.

I strategidokumentet *Program för Tyngdpunkt Farsta*¹ framkommer mycket viktiga strategier för hur Tyngdpunkt Farsta ska utvecklas. Här betonas följande under kapitlet Grönstruktur (sid. 22-24):

"Särskilt utmed sjöarna finns mycket höga naturvärden, både i strandzonerna och i angränsande skogsmark. Naturvärden påverkas antingen direkt genom exploatering i eller intill områden eller indirekt genom en ökad belastning då ler människor rör sig i området. Strategin för att bevara naturvärdena innebär i första hand att undvika bebyggelse i större, värdefulla naturområden och att sammankoppla dessa för att gynna spridningsfunktioner. På en övergripande nivå prioriteras spridningen längs vattnet genom ett brett sammanhängande grönstråk längs sjöarna och Forsån."

Planbeskrivningen för aktuell detaljplan refererar översiktligt till *Program för Tyngdpunkt Farsta*, men inget av ovanstående citat tas då upp. Föreningen anser att ovanstående citat ytterligare bekräftar den planeringsinriktning som står i översiktsplanen under kapitlet Gröna och vattennära stad. Det är otvivelaktigt att strategierna i *Tyngdpunkt Farsta* vill sätta gränser så som att undvika exploatering på ekologiskt känsliga platser.

För att tydliggöra har föreningen noterat att översiktsplanen innehåller delar som beskriver området kring Drevviken. Med breda penseldrag har kommunen ritat kartor kring Larsboda och Perstorpsvägen har

¹

https://vaxer.stockholm/globalassets/projekt/farsta-sdo/farsta-strand/bjuro-1/jmfr-dokument/program-for-tyngdpunkt-farsta-160601_del1.pdf

förklarats som "urbant stråk". Dessa inslag i översiktsplanen ska dock ses med *utgångspunkt* av dels befintliga ekologiska värden och dels befintliga spridningszoner, kan föreningen konstatera efter att tagit del av vad som står i översiktsplanen och Tyngdpunkt Farsta. Aktuell detaljplan har alltså *inte* haft befintliga ekologiska värden eller befintliga spridningszoner som utgångspunkt för placeringen av alla olika huskroppar.

Regional grönstruktur påverkas starkt negativt

Aktuell detaljplan är synnerligen olämpligt placerad mot bakgrund av att det i stort sett täcker hela bredden av en mycket viktig spridningszon för en rad arter. Det är helt klart så att strandskogen inom aktuell detaljplan är en länk i en regional grönstruktur för arter. Miljökonsekvensbeskrivningen påpekar dessutom att det berörda området ligger mellan Tyrestakilen och Hanvedenkilen, alltså ingår berörd strandskog i en länk mellan två gröna kilar i södra Stockholm som båda fortsätter in i Stockholms stad.

Miljöförvaltningens rapport *Larsboda strand programområde – Utredning av konsekvenser för Natur och Rekreation*² (sid. 8) konstaterade att "(i)nom Larsboda programområde utmärker sig stråket Drevviken-Forsån som en viktig ekologisk spridningszon på landskapsnivå". Vidare nämndes att "zonen Drevviken-Forsån bedöms som särskilt värdefull".

Konsultbolaget WSP har i en rapport³ beskrivit ett sammanhang där spridningsmöjligheter för arter återfinns i stråket Hagsätraskogen-Magelungen-Drevviken. Gällande Drevviken anges att "(i) öst via Drevviken gränsar stråket till Flatens naturreservat som även ingår i Tyrestakilen. Drevviken ligger i ett viktigt spridningsstråk för arter knutna till ek och andra ädellövträd och anses vara en viktig nod för spridningsmöjligheter både österut och söderut". Vidare anges om Drevviken att "(m)arken kring Drevviken ingår i Sköndals kärnområde för ekar med relativt många ekar som har höga naturvärden. Liksom delar av Magelungens strandpartier är även vissa av Drevvikens stränder opåverkade och har därmed höga naturvärden. Naturen runt Karlsviksstrand bedöms ha ett stort lokalt och regionalt naturvärde, i huvudsak knutet till eklevande arter men även för spridning av groddjur. Områdets högsta naturvärden återfinns i ekskogsmiljöerna och området bedöms vara en viktig länk i det regionala spridningssambandet för arter knutna till ek."

Nedan ses hur aktuell detaljplan ligger mitt i den spridningskorridor, tillika strandskog, som översiktsplanen pekar ut som ett *regionalt viktigt eksamband*.

²

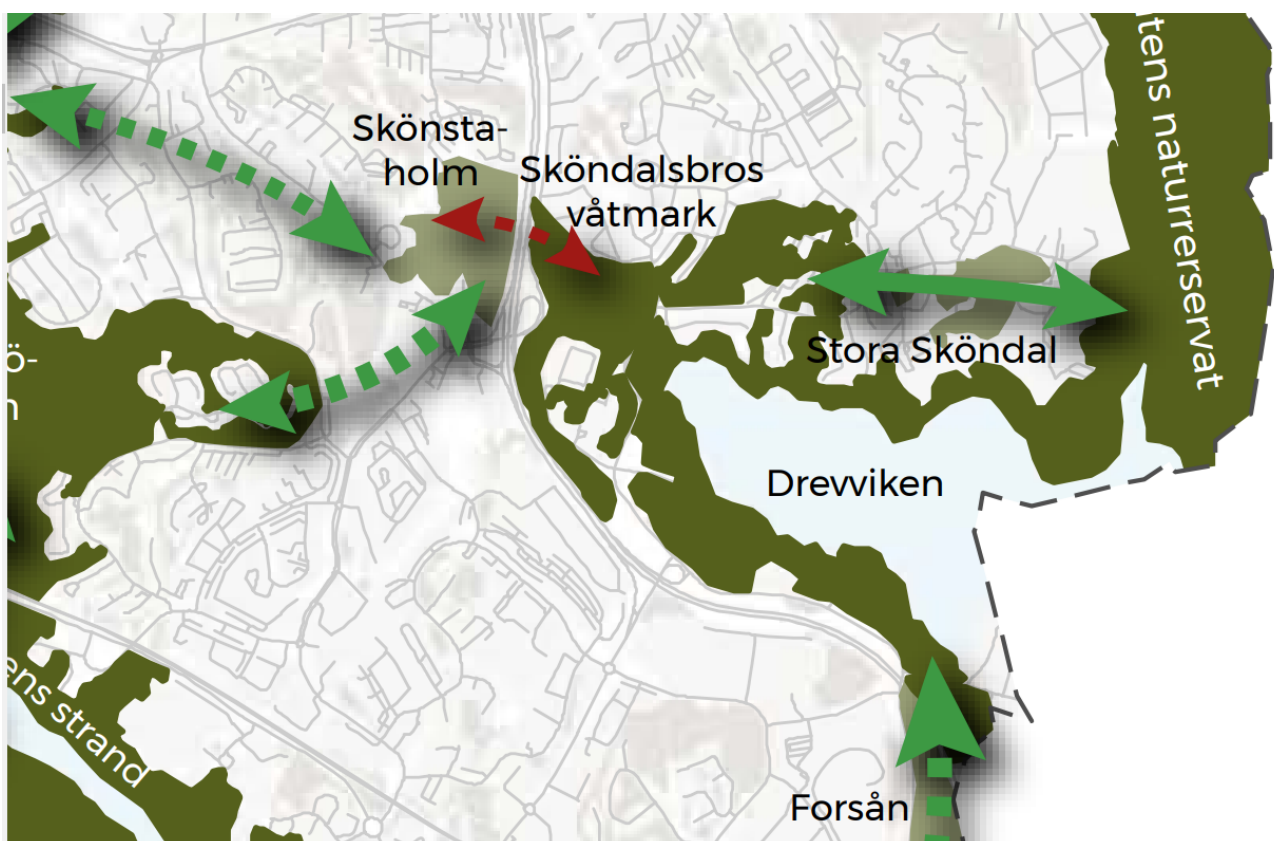
<https://docplayer.se/106976364-Larsboda-strand-programomrade-utredning-av-konsekvenser-for-natur-och-rekreation.html>

³

<https://miljobarometern.stockholm.se/content/docs/tema/natur/GI%20S%C3%B6derort%20191107.pdf>

Nedan ses hur grönstrukturen längs med Dreviken är smal och sårbar redan idag (ur rapport från Ekologigruppen). Ytterligare kraftigt negativ miljöpåverkan i denna spridningskorridor innebär en stor negativ miljöpåverkan som bara marginellt kan repareras under överskådlig tid med kompensationsåtgärder.

Miljökonsekvensbeskrivningen innehåller brister och svagheter

Föreningen anser att miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n) inte drar rätt slutsatser och det finns skäl att kritisera det jämförbara alternativredovisningen. Enligt föreningen får aktuell detaljplan stora negativa konsekvenser. MKB:n sätter inte aktuell detaljplan i en kontext med intilliggande detaljplaner och dessutom beaktar inte aktuell MKB de mycket uppenbara indirekta effekterna av föreslagen bebyggelse.

Ett jämförelsealternativ finns mycket kort presenterat i MKB:n och då har jämförelsealternativet blivit det sedan långa avförda alternativet med en oerhört okänslig exploatering uppe på berget mitt i ädellövskogen. Det är förvisso ett presenterat alternativ, men föreningen anser att detta synnerligen dåliga förslag inte borde tagits med som jämförelsealternativ. Det fanns all anledning ta fram ett jämförelsealternativ som innebar exploatering nedanför berget men med en annan utformning.

Föreningen har noterat att miljökonsekvensbeskrivningen tar upp kumulativa effekter, vilket är bra. Det hade dock behövt förtydligas mycket mer att aktuell detaljplan förläggs intill två andra detaljplaner som fört med sig en rad negativa miljöeffekter. De två detaljplaner som åsyftas är detaljplan Larsboda 2:3 och detaljplan för Perstorp 1 m.fl. I båda detaljplanerna Larsboda 2:3 och Perstorp 1 m.fl. så har naturmark med höga naturvärden försvunnit, inte minst då ekologiskt värdefulla ädellövträd och biologiskt rika marker i form av koloniområden, brynzoner, gräsmark med kärlväxter etc.

MKB:n beskriver inte hur mycket yta av ädellövskogen som försvinner som en direkt konsekvens av exploateringen. Eftersom ädellövskogen på berget vid Drevviken (som till stor del ingår i planområdet) inte är särskilt stor idag så får aktuell exploatering desto större påverkan. Att bara skriva hur många träd som avverkas räcker inte då stående träd bara är en del av skogsekosystemet. Föreningen bedömer att miljöeffekterna är betydligt större än vad MKB:n redovisar. I ädellövskogskogen finns stående och liggande död ved och en rad strukturer (nyckelelement) som bidrar till en rik biologisk mångfald. Därutöver finns en undervegetation att beakta med olika kärlväxter. Miljöförvaltningens karta över ekologiskt särskilt betydelsefulla områden visar att aktuell detaljplan berör ett område med skyddsvärda arter samt gränsar direkt till ett mycket stort kärnområde för biologisk mångfald.

MKB:n skriver att *"planförslaget innebär ett ökat antal människor i området och därmed ökat slitage på naturmark"*. Det är en korrekt iakttagelse, men MKB:n utvecklar inte resonemanget trots att det fanns ett mycket stort behov av detta i detta fall. I aktuell detaljplan återfinns en skola med x antal hundra elever och skolgård in i ädellövskogen, två förskolor med förskolegårdar inne i ädellövskogen samt en adderad befolkning på närmare 2000 personer (750 lgh). Det kommer således bli ett stort ökat antal människor som kommer röra sig kors och tvärs i ädellövskogen som blir större naturområdet i närheten. Skolgården och förskolegårdarna innebär mycket stort slitage och det ytorna blir totalt omvandlade i dessa delar jämfört med naturmarken idag. MKB:n borde ha tydliggjort att ädellövskogen kommer att bli kraftigt påverkat av slitaget och att skogsmiljön snarare omvandlas till en park med lite undervegetation.

I sin slutsats anger MKB:n att *"sammantaget bedöms ett genomförande av planförslaget medföra en måttligt negativ förändring och därmed en måttligt negativ konsekvens jämfört med nollalternativet. Förslagets negativa påverkan på naturmiljö kompenseras till del av ökade skötselinsatser som bland annat innebär friställande av stora gamla ekar."* Föreningen anser att denna slutsats inte tagit hänsyn till indirekta effekter eller intilliggande detaljplaners negativa miljöpåverkan som bidragit till större sårbarhet i grönstrukturen. Tillskrivningen "måttlig" i MKB:n är att påtagligt underskatta de mycket negativa effekterna av aktuell detaljplan på de nuvarande naturmiljön jämfört med nollalternativet.

Artskyddsutredningen innehar luckor

Föreningen noterar att Artskyddsutredningen bygger sin undersökning på dels egna observationer och dels "fynd registrerade i Artportalen 2000–2022 som gjorts under häckningstid". Föreningen har själv då kontrollerat fynd registrerade i Artportalen 2000–2022 som gjorts under häckningstid och då upptäckt att det saknas fågelarter i Artskyddsutredningen. Det är mycket uppseendeväckande, anser föreningen, då Artskyddsutredningen kan sägas vara inkomplett.

Efter egna fyndsökningar i Artportalen har föreningen kunnat konstatera att det utmed Drevviken strand finns ett flertal fynd av mindre hackspett. I planområdet finns också fynd av mindre hackspett och här vill föreningen särskilt påtala att det gäller just fynd under häckningstid (maj). I bilaga 1 har föreningen gjort skärmdumpar från Artportalen gällande mindre hackspett som styrker det föreningen nämner ovan.

Enligt föreningen är strandskogen utmed Drevviken en möjlig häcksningsbiotop för mindre hackspett. Det finns många lövträd i strandskogsmiljön som är tillräckligt lämpliga för att bli utvalda som boplats för mindre hackspett.

Gamla ädellövskogsbestånd är att betrakta som ekologiskt särskilt känsliga

Stadsbyggnadskontoret har i sin rapport om *Stockholms ekologiska känslighet – redovisning av ekologiskt särskilt känslig områden* beskrivit vilka områden som ska ingå i *ekologiskt särskilt ekologiska områden*, vilket har relevans för aktuell detaljplan. En av de naturmiljöer som anses ingå i *ekologiskt särskilt ekologiska områden* är ”större områden med förekomst av ädla lövträd äldre än 150 år och död ved”⁴.

Föreningen bedömer att aktuell ädellövskog vid Drevviken är 150 år och arealen är ändå relativt stor för att vara Stockholms stad (det står ingen minimiareal för ”större område” för ädla lövträd i rapporten). Mot denna bakgrund finns det anledning att fastslå att den ädellövskog som till stor del ligger inom aktuell detaljplan är att betrakta som ett *ekologiskt särskilt känsligt område*.

Det är högst relevant att undersöka frågan om *ekologiskt särskilt ekologiska områden* eftersom det finns miljölagstiftning som relaterar till påverkan på *ekologiskt särskilt ekologiska områden*, närmare bestämt 3 kap. 3 § miljöbalken. Denna lagparagraf stipulerar att ”*mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön*”.

Summeras detta så ska alltså aktuell detaljplan ses i ljuset av att föreslagen exploatering kraftigt kolliderar med lagkravet på att markområdet, d.v.s. ädellövskogen i Larsboda strand i aktuellt fall, ska skyddas så långt som möjligt.

Aktuell detaljplan är inte förenlig med en rad lagparagrafer

Aktuell detaljplan strider mot följande paragrafer i miljöbalken:

2 kap. 6 §:

Föreningen kan konstatera att ianspråktaget markområde för aktuell detaljplan *inte* valts med beaktande av att platsen är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Platsen för detaljplanen är helt enkelt mycket illa vald både vad gäller påverkan på naturmiljö och negativa hälsoeffekter i form av trafikbuller och förorenad luft. Det finns betydligt bättre platser i Farsta-området som kan generera samma innehåll som aktuell detaljplan, bedömer föreningen.

3 kap. 3 §

Föreningen anser att berörd ädellövskog inom aktuell detaljplan är av sådan typ att den är att betrakta som ett ekologiskt särskilt känsligt område och därför är särskilt känsliga ur ekologisk synpunkt. Exploateringen som aktuell detaljplan för med sig strider mot kravet att sådana här ädellövskogsmiljöer skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

3 kap. 6 §

Strandskogen, tillika ädellövskogen, inom aktuell detaljplan har betydelse från allmän synpunkt på grund av dess naturvärden samt för friluftslivet. Exploateringen som aktuell detaljplan för med sig strider mot kravet att sådana här mark- och vattenområden skall så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Det finns särskild anledning att beakta att aktuell exploatering sker i ett grönområde som är ett viktigt rekreationsstråk utmed Drevviken strand och som ligger nära tätortsbebyggelse.

Klart tveksamt om dispens kan ges för strandskyddet

⁴ Stadsbyggnadskontoret. Rapport. *Stockholms ekologiska känslighet – redovisning av ekologiskt särskilt känslig områden*. Sid. 34

Föreningen anser att förslaget att ge dispens för nya hus på strandskyddat område vid Hökarängens gård är klart tveksamt. Stadsbyggnadskontorets motiv till att upphäva strandskyddet kommenteras nedan av föreningen.

1. "Området har redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syfte".

Föreningens kommentar: Naturvårdsverkets uppger att strandskyddet syftar till att långsiktigt 1) trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och 2) bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Idag utgör aktuell plats för föreslagna byggnader vid Hökarängens gård inte en plats för friluftsliv men däremot är platsen mycket värdefull för djur- och växtlivet. Naturmiljön består av en rad träd och buskar av olika arter med en del insläpp för direkt sol på marken. På platsen finns skyddsvärda träd och närheten till vattnet gynnar också artrikedomen med övergången till strandzon. Således är det felaktigt av Stadsbyggnadskontoret att konstatera att platsen saknar betydelse för strandskyddets syfte. Gällande hemfridszon kopplat till aktuella kriterier för dispens så bedömer föreningen att de föreslagna byggnaderna ligger *bortom* hemfridszonen för befintliga byggnader. Vad som är exakta gränser för hemfridszon finns inte klarlagt, så vitt känt.

3. "Området behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området".

Föreningens kommentar: Enligt planbeskrivningen (sid. 7) är det två nya bostadshus som ska byggas, de har ingen stark koppling till vattenrelaterad verksamhet. En fiskebod för konventionell fiskeriverksamhet eller ett båthus i vattenbrynet hade varit giltiga skäl. Det del som handlar om att behovet inte kan tillgodoses utanför området syftar på att t.ex. ett båthus inte kan ligga två km inåt land, det måste ligga vid vatten. Bostadshus kan byggas långt ifrån vatten och det är således inte möjligt att få dispens för bostadshus.

5. "Området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området"

Föreningens kommentar: Det ska till väldigt starka skäl för att åberopa denna paragraf, aktuellt fall tillhör inte de skäl som kan härledas till giltiga motiv för upphävande av strandskyddet, menar föreningen. Domutslaget vid Råstasjön gav klarhet i att detta särskilda skäl inte kan användas gällande bostäder.

Föreningen anser att det är en gråzon gällande 1:a kriteriet att området har redan tagits i anspråk, i aktuellt fall lutar det åt att det gått för lång tid sedan platsen var bebyggd. Stadsbyggnadskontoret för inget resonemang kring att det gått lång tid sedan platsen var ianspråktagen, vilket är en stor brist.

Stor brist att få föreningar från civilsamhället deltog i samrådet

Föreningen konstaterar att sändlistan till samrådet var mycket snålt tilltagen. Förutom Hyresgästföreningen så fanns inte en enda förening med på sändlistan. Detta trots att aktuell detaljplan är mycket omfattande och att det finns ett mycket stort antal föreningar omkring Farsta samt en rad miljö- och kulturföreningar som bevakar kommunen i stort. Stockholms Naturskyddsförening fanns inte heller med på sändlistan, vill vi då särskilt påpeka. Detta trots att Stockholms Naturskyddsförening kanske är den förening som mest självklart berörs av sådana här stora detaljplaner som innebär exploatering i naturmark med höga naturvärden.

Den stora bristen på inkomna yttranden från föreningar till samrådet avspeglas givetvis i den mycket korta sändlistan. Föreningen anser att det är högst sannolikt att samrådsredogörelsen hade sett annorlunda ut om sändlistan inför samrådet hade varit betydligt längre. Nu framkommer en del synpunkter och invändningar i samrådsredogörelsen, men mängden synpunkter och invändningar hade varit betydligt fler om sändlistan varit längre. Det framgår att "ett riktat samrådsmöte med medlemmar i Hökarängens kolonistugeförening" och Hökarängens kolonistugeförening har också skickat in synpunkter. Att Hökarängens kolonistugeförening kontaktades av kommunen var självklart då de är påtagligt berörda, men det kan dock ifrågasättas varför kommunen inte lade ner mer arbete på att kontakta många fler föreningar. Kungörelsen till granskningskedet innehåller ingen sändlista kan föreningen också konstatera, vilket innebär stor risk att problematiken upprepar sig där föreningar inte underrättas om om att granskningsperioden pågår.

För Stockholms Naturskyddsförening
Anders Tranberg, ordförande

Bilaga 1.

Utdrag från Artportalen gällande fynd av mindre hackspett.

Överst ses fynd av mindre hackspett under häckningstid (4 maj 2012).

Nederst ses ett flertal fynd av mindre hackspett utmed Drevviken norr och söder om detaljplaneområdet.

Vald fyndplats: Hökarängsbadet, Drevviken x

Art	Fyndplats	Datum och tid	Observatörer
☐ Mindre hackspett NT	Hökarängsbadet, Drevviken, Srm 1 ex. spel/sång	4 maj 2012	☐ Gunnel Forsström, Jan-Erik Eklund

Prickkarta

Klicka på fyndplatserna för att se de tillhörande fynden. Fynden visas med en gul prick oberoende av fyndplatsens typ. Art som inte kunde återfinnas visas med ett svart kryss. Om det är många fynd inom ett mindre område visas istället en blå prick (kluster). Vid inzoomning syns istället de gula prickarna som anger specifika fyndplatser. Om du har behörighet att se skyddade fynd så visas dessa som en röd triangel.

Sökparametrar: **Mindre hackspett** | 2000 - 2023
[En yta/polygon begränsar sökningen](#) | [Visa bara säkra bestämning](#)
[Ändra sökningen](#)

